Een stemadvies?

* * Voor vele generaties beroepsmilitairen * heeft in het verleden steeds de ongeschreven wet gegolden dat zij zich buiten de politiek behoorden te houden, althans, dat zij zich dienden te onthouden van het op enigerlei wijze ventileren van hun persoonlijke politieke opvattingen en van het openbaren van hun voorkeur voor een bepaalde politieke partij of stroming. Immers, maar al te gemakkelijk zou een dergelijke stellingname van de hoger geplaatste diens ondergeschikten — zo zij van een andere gezindheid zouden zijn — in verlegenheid kunnen brengen. Het gros der toenmalige vrijwillig dienenden vertaalde die redelijke norm tot de Gulden Regel: „Ik bemoei mij niet met politiek".

In de loop van de laatste jaren is daarin echter onmiskenbaar verandering gekomen. De Gulden Regel, die toch al niet omkeerbaar was geweest, bleek dat in steeds mindere mate. De politiek bemoeide zich wel degelijk met de beroepsmilitair, niet alleen rechtstreeks maar al evenzeer indirect door partij te kiezen in conflicten betreffende de verhoudingen binnen de krijgsmacht welke in hoge mate bepalend waren voor het klimaat waarin de taken moesten worden vervuld en de verantwoordelijkheden gedragen. De voorspelbare reactie kon dan ook geen andere zijn dan dat de apolitieke opstelling werd losgelaten — niet ten onrechte, nu er van *ondergeschikten* nauwelijks nog sprake was — en dat ook het beroepspersoneel letterlijk en figuurlijk partij koos. Begrijpelijkerwijze werd die keuze goeddeels bepaald op grond van wat de politieke bemoeienis had aangericht. Die bemoeienis was beslist niet uitgemond in schouderklopjes of andere op waardering stoelende gestes, integendeel. Vele beroepsmilitairen hadden leren beseffen dat zij deel uitmaakten van een categorie die kennelijk weinig talrijk is, en daardoor onaantrekkelijk voor wie stemmenwinst nastreeft, zeker in vergelijking met de veel omvangrijkere kiezersgroep met de status van dienstplichtige; een opvatting overigens die bevestiging vindt in de motivering van het bij de vorige verkiezingen door de VVDM aan haar leden gegeven stemadvies, waarmee zij de progressieve partijen wenste te „belonen" voor de verleende hulp. (Wie wellicht terzake een andere mening zou willen uiten in de daartoe bestemde rubriek „Meningen van anderen" kan zich van het vorenstaande vergewissen door *Soldaten in het geweer* — de roerige geschiedenis van de tienjarige VVDM — erop na te slaan, het boek dat werd gerecenseerd in het decembernummer van dit blad (*Mil. Spect.* **145**(1976)(12)563).

Toch kan bezwaarlijk worden staande gehouden dat de Nederlandse beroepsmilitair in het algemeen mag worden gerekend tot de politiek actieven. Wél mag worden aangenomen dat hij — in zekere zin noodgedwongen — een proces van politieke bewustwording heeft doorlopen en zich tevens meer en beter heeft leren verdiepen in het vraagstuk van de *loyaliteit*. Immers, in het verleden was het vanzelfsprekend dat de militair, in zijn kwaliteit van lid van de organisatie van het instrument dat ter beschikking staat van de overheid voor het zo nodig verdedigen van de nationale soevereiniteit, oprecht loyaal diende te zijn ten overstaan van die overheid. De recente ervaringen hebben evenwel geleerd dat er iets scheef zit als een dergelijke loyaliteit moet worden opgebracht in een éénzijdig proces; als Defensie wordt beschouwd als de sluitpost in de rijkshuishouding; als dientengevolge de overheid aan haar dienaren de middelen onthoudt die voor een juist functioneren van het instrument onontbeerlijk zijn; als de overheid nalaat „naer behoren te vighileren voor 's Lands securiteyt".

Als er, zoals gezegd, in die situatie iets scheef zit, past het militair nog immer loyaal te blijven. De overheid heeft dan echter niet het recht zijn *onvoorwaardelijke* loyaliteit te eisen: als *staatsburger* mag hij zich ontegenzeglijk wel degelijk verzetten en het ligt wel voor de hand dat hij dat weloverwogen zal weten te doen.

Het is eigenlijk merkwaardig dat de jongeren, die zo luide plegen te roepen om de erkenning van

hun mondigheid, zich soms zonder enig protest de betutteling laten welgevallen van hen die menen een stemadvies te moeten geven aan jeugdige kiezers die klaarblijkelijk dan nog worden gezien als onvolwassen, niet tot zelfstandige meningsvorming in staat. Volslagen overbodig is het wel, een stemadvies te willen geven aan de lezers van dit maandblad, van wie immers als vaststaand behoort te worden aangenomen dat zij zéér wel bij machte zijn zich een eigen oordeel te vormen over welke partijen het goede, en welke andere het kwade voor hebben met de Nederlandse krijgsmacht.

Géén aanmatigend, betweterig stemadvies dus. Maar wél een welgemeende aansporing uw stem niet te laten verloren gaan en daardoor in het vigerende syteem van zetelverdeling te zien toewijzen — in de vorm van een restzetel — aan de een of andere groepering die reeds nu een onverteerbaar defensiebeleid propageert of zich in een later stadium voor de uitvoering daarvan in coalitieverband zal lenen.
Het eertijdse „ik doe niet aan politiek" is niet alleen verouderd, het is in de huidige verhoudingen gelijk te stellen aan het verwerpen van het recht, de eigen verantwoordelijkheid metterdaad draaglijk te maken. Wie vrijheid en veiligheid na aan het hart heeft liggen zal weinig moeite hebben met het trekken van een duidelijke scheidslijn door de arena van de landspolitiek, en iedere stem die op de 25e van deze maand aan de „veilige" zijde van die lijn wordt geplaatst, is er een die wordt uitgebracht in het belang van Nederlands bijdrage aan de defensie-inspanning van het Atlantische bondgenootschap. Het is alleszins te hopen dat op dát programma in zeer groten getale zal worden gestemd door de lezers van de Militaire Spectator; daarbij is het — dat moge duidelijk zijn — minder van belang op welke partij precies wordt gestemd . . . mits het maar een „defensie-vriendelijke" is!

Driehonderd jaar Nederlandse artillerie

* * Niettegenstaande in het editoriaal in het * januarinummer van dit maandblad werd aangekondigd dat een aantal aan de jubilerende artillerie te wijden artikelen zou worden gespreid door heel het jubileumjaar, verschijnt nu toch een speciaal met artilleristische bijdragen gevuld nummer. De verklaring daarvoor is dat de daartoe door hun Wapenoudste aangespoorde scribenten een dusdanige stroom van kopij naar de redactie deden vloeien dat daarmee het uitgeven van een speciaal nummer meer dan verzekerd kon worden, terwijl bovendien de onderlinge samenhang van de onderscheidene artikelen beter tot uitdrukking kon worden gebracht. Ten slotte kon dan ook nog in een dergelijke bijzondere publikatie ruimte worden vrijgehouden voor de LKAC, die ongetwijfeld enkele belangwekkende aspecten van zijn gezichtshoek uit zou willen belichten.
Het resultaat van die overwegingen, en vooral van de inspanningen van de pennevoerders, wordt thans de lezer aangeboden. Daarbij moet volledigheidshalve worden aangetekend dat met hetgeen dit nummer bevat, de produktiviteit van de artillerieauteurs nog geenszins is uitgeput: enkele al evenzeer lezenswaardige bijdragen moesten voorshands in portefeuille worden gehouden omdat anders de omvang van het meinummer de gebruikelijke proporties verre te boven zou zijn gegaan. In een volgende editie zal de lezer derhalve kunnen kennisnemen van onderwerpen die thans niet aan de orde konden komen, zoals de ontwikkeling van de artilleriemunitie in de loop van de tijd, en de wijze waarop de artilleristische opleidingen en oefeningen momenteel zijn geregeld.

Zoals uit de thans geplaatste artikelen reeds overduidelijk blijkt, leven er in de kring van de artilleristen tal van alleszins gerechtvaardigde verlangens, welker vervulling gevoeglijk mag worden beschouwd als een noodzakelijke voorwaarde voor het waarborgen van de doelmatige uitvoering van de opgedragen taken. Het ware te wensen dat voor het reële van die vakmans-verlangens het juiste begrip mocht worden gevonden bij hen die over het wel en wee van de Nederlandse defensie zullen moeten beslissen . . . hoe eerder, hoe liever!